ANADOLU SEYAHATLERİ
19. Yüzyıl

PÉRIPLES ANATOLIENS
XIXe siécle

ANATOLIAN TRAVELS
19th Century

ARKAS
SANAT MERKEZİ

ANADOLU SEYAHATLERİ
19. Yüzyıl

PÉRIPLES ANATOLIENS
XIXe siécle

ANATOLIAN TRAVELS
19th Century

ANADOLU SEYAHATLERİ
19. Yüzyıl

PÉRIPLES ANATOLIENS
XIXe siécle

ANATOLIAN TRAVELS
19th Century

---

7 EYLÜL/SEPTEMBRE/SEPTEMBER **2016**
18 ARALIK/DÉCEMBRE/DECEMBER **2016**

ARKAS
SANAT MERKEZİ

1380 SOKAK NO:1 ALSANCAK İZMİR
+90 232 464 66 00
info@arkassanatmerkezi.com www.arkassanatmerkezi.com

Baskı ve Cilt Türkiye'de yapılmıştır.
Imprimé et relié en Turquie.
Printed and bound in Turkey.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme hiçbir yolla izin alınmadan çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz. Kullanılan görsellerin hepsinin telif hakları tasdiki için tüm gerekli gayret gösterilmiştir. Herhangi bir eksiklik tamamen kasıtsız ve Yayıncı Kuruluş ile ele alınmalıdır.
Kitapta yayımlanan tüm eserler:
© Arkas Holding A.Ş.

Tous droits réservés. Aucune partie de cette publication ne peut être reproduite, ne peut être stockée dans un système d'extraction ou transmise sous aucune forme ou par aucun moyen électronique, mécanique, photocopie, enregistrement ou autre, sans l'autorisation écrite préalable de l'auteur. Tous les efforts ont été faits pour mentionner les droits d'auteur des images et photographies dans les cas appropriés. Toute omission est entièrement involontaire et doit être directement signalée à l'éditeur.
Toutes les œuvres publiées dans ce livre sont
© Arkas Holding A.Ş.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior written permission of the author. Every effort has been made to acknowledge copyright of images where applicable. Any omissions are entirely unintentional and should be addressed to the Publisher.
All works published in the book are:
© Arkas Holding S.A.

Telif Hakları © 2016 Arkas Holding A.Ş. 2016
Copyright © 2016 Arkas Holding A.Ş. 2016
Copyright © 2016 Arkas Holding S.A. 2016

Metinler © müellifleri ve Arkas Holding A.Ş.
Textes © les auteurs et Arkas Holding A.Ş.
Text © the authors and Arkas Holding S.A.

Baskı/Imprimeur/Print
Arkadaş Matbaacılık Ambalaj San. ve Tic. Ltd. Şti.
1258 sk. No:22 Kahramanlar / İZMİR
www.arkadasmatbaacilik.com

Birinci Basım 2016/1.500 adet
Première Publication 2016/1.500 exemplaires
First Published in 2016/1.500 copies

Arkas Holding A.Ş.
Liman Caddesi Arkas Binası No: 38 Alsancak 35230 İzmir
Tel: +90 232 477 77 77 Faks: +90 232 411 00 00 - 411 00 11
arkasizm@arkas.com.tr

ISBN: 978-605-5974-34-3

ARKAS SANAT MERKEZİ

CENTRE D'ART ARKAS
ARKAS ART CENTER

Fransa Konsolosluğu, 1825-1835 yılları arasında kıyı ile Mecidiye Caddesi arasında yer alan geniş bir bahçeye inşa edilmiş iki binadan oluşmaktaydı. 1852 yılında meydana gelen depremden sonra Parisli mimar Edmond Renaud tarafından yeni bir bina inşa edilmiş, ancak bu bina da 1866'daki yangın ve 1880'deki depremle yeniden zarar görmüştü. 20. yüzyılın başına gelindiğinde, Fransız yönetimi mimar Emmanuel Pontremoli'yi yeni bir bina tasarlamakla görevlendirdi. Pontremoli'nin denize yakın olarak konumlandırdığı yeni bina 1906 yılında tamamlandı.

Le Consulat de France occupait deux immeubles construits dans un grand jardin situé entre la rive et l'avenue Mecidiye entre 1825 et 1835. Après le tremblement de terre de 1852, l'architecte parisien Edmond Renaud conçut un nouveau bâtiment, qui fut endommagé par un incendie en 1866 et un autre tremblement de terre en 1880. Au début du XXe siècle, le gouvernement français demanda à l'architecte Emmanuel Pontremoli de dessiner un nouvel immeuble, construit en front de mer et achevé en 1906.

The French Consulate was situated in two buildings constructed in a large garden located between the shore and Mecidiye Avenue 1825–1835. After the earthquake in 1852, Parisian architect Edmond Renaud designed a new structure, but a fire in 1866 and an earthquake in 1880 damaged this building. At the beginning of the 20th century, the French government asked architect Emmanuel Pontremoli to design a new edifice. The new building, which Pontremoli placed close to the sea, was completed in 1906.

1922'deki büyük yangında Kordon'daki pek çok bina tahrip olurken taştan yapılmış olan Fransa Konsolosluğu binası yangından kurtulmayı başardı. Binanın hasar gören merdiven, zemin gibi ahşap aksamının restorasyonu için İzmir Saat Kulesi'nin de mimarı olan Raymond Péré öncülüğünde başlayan süreç 1929'a kadar sürdü. Binanın denize bakan kısımları rezidans ve kabul salonları, caddeye bakan kısmı ise konsolosluk ofisleri olarak kullanılmaktaydı. Eylül 1983'e kadar İzmir Fransa Başkonsolosluğu olarak hizmet veren bina, Mayıs 1984'ten itibaren Fransa Fahri Konsolosluğu olarak hizmet vermeye başladı.

İzmir'in 130 yıl önce inşa edilmiş ve ayakta kalmayı başarmış nadir binalarından biri olan Fransa Konsolosluğu Binası, 2010 yılının Ekim ayında Arkas Holding tarafından, Y. Mimar Niko Filidis

Le grand incendie de 1922 détériora de nombreux immeubles du Kordon et le consulat de France ne dut sa survie qu'à sa structure en pierre. La remise à neuf des parties en bois, notamment les escaliers et les sols, fut réalisée par Raymond Péré, l'architecte de la Tour de l'Horloge d'Izmir, et ne se termina qu'en 1929. Côté mer, le Consulat abritait la résidence et les salles de réception, tandis que l'arrière, côté avenue, abritait les bureaux. L'immeuble fut occupé par le Consulat général de France jusqu'en septembre 1983, puis par le Consulat honoraire de France à partir de mai 1984.

L'immeuble du Consulat de France est un des rares, à Izmir, à avoir été édifié il y a 130 ans et à avoir survécu jusqu'à aujourd'hui. En octobre 2010, Arkas Holding, l'architecte Niko Filidis et ALTERA Architecture collaborèrent

The large fire in 1922 damaged many buildings in Kordon; the French consulate building survived the fire since it was made of stone. The restoration process, concerning the repair of the damaged wood parts of the building, was initiated by Raymond Péré, who was also the architect of Izmir Clock Tower, lasted until 1929. The parts of the consulate building facing the sea were used as the residency and reception lounges, while the side facing the avenue was used as consulate offices. The building served as the Izmir French Consulate General until September 1983 and starting in May 1984, it started to serve as the French Honorary Consulate.

The French Consulate building is one of the few buildings in Izmir that was built 130 years ago and survived to this day. In October 2010, Arkas Holding

ve ALTERA Mimarlık işbirliği ile restore edilerek binanın denize bakan bölümünün Arkas Sanat Merkezi adı ile hayata geçirilmesi hedeflendi. Yaklaşık 8 ay süren çalışmalar neticesinde binanın izolasyonu sağlandı, elektrik, sıhhi, güvenlik tesisatı ile ahşap aksamı yenilendi, dış cephesi temizlendi. Böylelikle güçlü bir altyapıya kavuşan ve en az 50 yaş gençleşen binanın denize bakan bölümü çağdaş, donanımlı bir sanat merkezine dönüştürüldü.

Kasım 2011'de kapılarını ziyarete açan Arkas Sanat Merkezi, düzenlediği önemli sergilerle İzmir'in kültürel kimliğini uluslararası sanat ortamı ile paylaşmaya devam ediyor.

à la restauration de la partie donnant sur la mer et à la faire renaître sous le nom de Centre d'Art Arkas. Après huit mois de travaux, l'immeuble bénéficiait d'une isolation performante; les parties en bois et l'électricité étaient rénovées, les normes d'hygiène et de sécurité, assurées et la façade, ravalée. L'immeuble possède les équipements les plus modernes et a rajeuni de 50 ans; la partie donnant sur la mer est ainsi devenue un centre d'art récent parfaitement équipé.

Le Centre d'Art Arkas fut ouvert en novembre 2011 et continue, à travers de grandes expositions, à faire connaître l'identité culturelle d'Izmir au monde international de l'art.

started a new restoration process with the collaboration of architect Niko Filidis and ALTERA Architecture in order to restore the sea-facing section of the building and to bring it to life as Arkas Art Center. After 8 months of work, the building was insulated properly, and the wood sections, electricity, sanitary and security infrastructure were renewed; the façade was cleaned. Thus, the building achieved a strong infrastructure and became younger by 50 years; the sea-facing side of the building became a contemporary, well-equipped art center.

Arkas Art Center was opened to viewers in November 2011 and continues to share Izmir's cultural identity with the international art world through the important exhibitions.

KATALOG/CATALOGUE/CATALOG

Yayın Direktörü/Directeur de la publication/Director of publication
Müjde Unustası

Editör/Editeur/Editor
Jean-Luc Maeso

Yazarlar/Auteurs/Authors
Sylvie Aubenas (S. A.)
Vincent Blanchard (V. B.)
Isabel Bonora Andújar (I. B. A.)
Emmanuelle Devos (E. D.)
Annie Gillet (A. G.)
Isabelle Hasselin Rous (I. H. R.)
Arzu Etensel Ildem (A. E. I.)
Ludovic Laugier (L. L.)
Jean-Luc Maeso (J.-L. M.)
Pierre Pinon (P. P.)
Emmanuel Schwartz (E. S.)

Çeviri/Traduction/Translation
Fransızca-İngilizce/Français-Anglais/French-English
Aviva Cashmira Kakar
Fransızca-Türkçe/Français-Turc/French-Turkish
Eylem Alp
Hanife Güven

Fotoğraf/Photographie/Photography
Hadiye Cangökçe Esen

Katalog Tasarım/Conception/Catalog Design
Tulunay Creative
www.tulunaycreative.com

Görsel Telifleri/Crédits Photos/Image Credits
Bibliothèque municipale du Blanc: © Anthony Perrot
Bibliothèque nationale de France: © Cliché Bibliothèque nationale de France
Cinémathèque Robert-Lynen: © Jules Gervais-Courtellemont/Cinémathèque Robert-Lynen / Roger-Viollet
Collection particulière: ©Nicolas Suk
Ecole supérieure des Beaux-arts de Paris: © Beaux-Arts de Paris, Dist. RMN-Grand Palais/image Beaux-arts de Paris
Müzeler/Musées/Museums
Bordeaux: © Musée des Beaux –Arts de Bordeaux/Florian David, © Musée des Beaux –Arts de Bordeaux/Frédéric Deval
La Malmaison: © RMN-Grand Palais (musée des châteaux de Malmaison et de Bois-Préau)/Daniel Arnaud
Louvre: © RMN-Grand Palais (musée du Louvre)/Michèle Bellot, © RMN-Grand Palais (musée du Louvre)/Thierry Le Mage, © RMN-Grand Palais (musée du Louvre)/Martine Beck-Coppola
Lyon: © Cliché BM Lyon/Didier Nicole
Marseille: © Marseille, musée des Beaux-Arts
Montpellier: © Musée Fabre, Montpellier Méditerranée Métropole/Frédéric Jaulmes
Orsay: © Musée d'Orsay, Dist. RMN-Grand Palais/Patrice Schmidt, © RMN-Grand Palais (musée d'Orsay)/Hervé Lewandowxki
Tours: © Musée des Beaux-Arts de Tours/Dominique Couineau

SERGİ/EXPOSITION/EXHIBITION

Onur Komitesi/Comité d'honneur/Honour Committee
Lucien Arkas
Arkas Holding Yönetim Kurulu Başkanı/Président Directeur Général de Arkas HoldingArkas Holding Chairman

Jean-Luc Martinez
Louvre Müzesi Başkanı ve Müdürü/President and Director, Louvre Museum/Président directeur du musée du Louvre

Sergi Direktörü/Directeur de l'exposition/Director of the Exhibition
Müjde Unustası

Sergi Küratörü/Commissaire de l'exposition/Exhibition Curator
Jean-Luc Maeso

Arkeolojik Misyonlar Küratörü/Commissaires pour les missions archéologiques/Archaeological missions Curators

Isabel Bonora Andújar
Louvre Müzesi Antik Doğu Eserleri bölümünde bilimsel dokümantalist /documentaliste scientifique au Département des Antiquités orientales, musée du Louvre, Paris/ Scientific Information Specialist, Department of Near Eastern Antiquities, Louvre Museum, Paris

Isabelle Hasselin-Rous
Paris Louvre Müzesi Antik Yunan, Etrüsk ve Roma Eserleri Bölümü Eğitim ve Dokümentasyon Merkezi Başkanı; Antik Yunan Korosplastik (Pişmiş Toprak) Eserler uzmanı/ responsable du centre d'études et de documentation au département des antiquités grecques, étrusques et romaines; spécialiste de la coroplathie grecque antique, musée du Louvre, Paris/Director, Research Center, Department of Greek, Etruscan and Roman Antiquities, Specialist, Ancient Greek Coroplastic Studies, Louvre Museum, Paris

Yardımcı Küratör/Assitante au commisariat/Asistant Curator
Marie-Valérie Lesvigne

Bilimsel Komite/Comité Scientifique/Advisory Panel
Sylvie Aubenas, Paris Fransa Milli Kütüphanesi Genel Konservatörü, Baskı-Resim ve Fotoğraf Bölümü Müdürü/Directrice du Département de la photographie et des estampes, Bibliothèque nationale de France, Paris/Director of Prints and Photography, Bibliothèque Nationale de France, Paris

Annie Gilet, Tours Güzel Sanatlar Müzesi Baş Konservatörü/Conservateur en chef au musée des Beaux-arts, Tours/Curator in Chief, Musée des Beaux-Arts, Tours

Ludovic Laugier, Paris Louvre Müzesi Antik Yunan, Etrüsk ve Roma Eserleri Bölümü Konservatörü, Yunan heykelleri ve Jipsotek sorumlusu/Conservateur du patrimoine au Département des Antiquités grecques étrusques et romaines, musée du Louvre Paris, en charge de la sculpture grecque et de la gypsothèque/ Curator, Chief Documentary Researcher, Sculptures, Department of Greek, Etruscan and Roman Antiquities, Louvre Museum, Paris

Didier Laroche, Mimar-Araştırmacı, Strasbourg Heykeltıraşlık Okulu Öğretim Görevlisi/Architecte-chercheur, enseignant à Ecole d'Architecture, Strasbourg/ Architect–Researcher, Professor, Ecole Nationale Supérieure d'Architecture, Strasbourg

Christine Peltre, Strasbourg Üniversitesi Çağdaş Sanat Tarihi Profesörü/Professeur d'Histoire de l'art contemporain à l'université de Strasbourg/Professor, History of Contemporary Art, University of Strasbourg

Pierre Pinon, Paris-Belleville Ulusal Heykeltıraşlık Yüksek Okulu Onursal Profesörü/Professeur honoraire à l'Ecole Nationale Supérieure d'Architecture de Paris-Belleville, membre du CTHS, Paris/Honorary Professor, Ecole Nationale Supérieure d'Architecture, Paris–Belleville, Member CTHS, Paris

Emmanuel Schwartz, Kültürel Miras Konservatörü, Paris Güzel Sanatlar Yüksek Okulu/Conservateur du patrimoine, École nationale supérieure des Beaux-Arts/Research Curator, Ecole Nationale Supérieure des Beaux-Arts, Paris

Sergi Koordinasyon/Coordination de l'exposition/Exhibition Coordinator
Betül Aksoy

Sergi Kurulum/Installation de l'exposition/Exhibition Installation
Selim Cevrem

Taşıma/Transport/Transport
Lpart, Simurg Fine Art

Sigorta/Assurance/Insurance
Arkas Sigorta, Gras Savoye

Sergi Tasarım/Conception/Layout
Tulunay Creative
www.tulunaycreative.com

TEŞEKKÜRLER

REMERCIEMENTS
ACKNOWLEDGEMENTS

Bu sergiye ödünç verdikleri eserlerle katkıda bulunan kurumlar
Cette exposition a bénéficié des prêts exceptionnels de
This exhibition has been granted special loans from the following institutions

Bibliothèque municipale du Blanc
Bibliothèque municipale de Lyon
Bibliothèque nationale de France, Paris
Ecole nationale supérieure des Beaux-arts, Paris
Musée du Louvre, Paris
Musée d'Orsay, Paris
Cinémathèque Robert-Lynen, Paris
Institut Français d'Etudes Anatoliennes (IFEA), Istanbul
Musée des Beaux-Arts, Bordeaux
Musée des Beaux-Arts, Marseille
Musée Fabre, Montpellier
Musée des Beaux-Arts, Tours
Musée national du château de Malmaison, Rueil-Malmaison
Arkas Holding A.Ş.

Adlarının açıklanmasını istemeyen özel koleksiyonerlere ve aşağıda adı bulunan kişilere en içten teşekkürlerimizi sunarız.
Nous exprimons nos vifs remerciements aux nombreux collectionneurs privés ayant préféré garder l'anonymat ainsi qu'à
We wish to extend our heartfelt gratitude to the many private collectors who preferred to remain anonymous, as well as to the following people:

Sébastien Allard, Sophie Barthélémy, Stéphane Bayard, Claire Bernardi, Régine Bigorne, Patrick Boulanger, Sylvie Bouteille, Cinzia Braggiotti, Emmanuelle Brugerolles, Jean-Marc Bustamante, Aurélie Champ, Ghislain Classeau, Guy Cogeval, Valérie Corvino, Marie-Paule Delnatte, Emmanuelle Devos, Elise Dubreuil, Gilles Eboli, Laurence Engel, Jean-Luc Enguéhard, Côme Fabre, Marc Favreau, Victoria Fernandez, Anne-Marie Garcia, Françoise Gaultier, Marie-Pierre Gauzes, Luc Georget, Eric Grunberg, Jean Guillevic, Emilie Hervé, Michel Hilaire, Catherine Hofmann, Sophie Join-Lambert, Marie-Christine Labourdette, Pascal Lebouteiller, Olivier Lassagne, Amaury Lefébure, Sylvaine Lestable, Stéphane Macrez, Pauline Marlaud, Michel Maupoix, Anne Mézin, Jocelyn Monchamp, Jean-Philippe Monteau, Jean-Charles Moretti, Isabelle Morin Loutrel, Jean-Claude Mossière, Claire Muchir, Alain Pasquer, Jean-François Pérouse, Marielle Pic, Edith Pirio, Bruno Racine, Magali Robert-Fretay, Xavier Salmon, Jérôme Sirdey, Maurice Thévenin, Alice Thomine, Chrystelle Vollekindt.

İÇİNDEKİLER

TABLE DES MATIÈRES
TABLE OF CONTENTS

08 Arkas Sanat Merkezi/Centre d'art Arkas/Arkas Art Center

14 Teşekkürler/Remerciements/Acknowledgements

16 Önsöz/Avant-propos/Foreword
Lucien ARKAS

22 **MAKALELER/ARTICLES/ARTICLES**

24 Anadolu Seyahatleri
Périples anatoliens
Anatolian Travels
Jean-Luc MAESO

32 Fransız Sanatçıların Şiirsel Doğusu
Le Levant poétique des artistes français
The Poetic Levant of French Artists
Emmanuel SCHWARTZ

44 Louis-François Cassas (1756-1827)
Anadolu'nun Büyük Antik Kentlerinin Keşfinde (1784 – 1786)
Louis-François Cassas à la découverte de grands sites
anatoliens de 1784 à 1786
Louis-François Cassas: In Search of Major
Anatolian Sites (1784–1786)
Annie GILET

59 Jules Laurens ve Anadolu
Jules Laurens et l'Anatolie
Jules Laurens and Anatolia
Jean-Luc MAESO

64 Olmazsa Olmaz Charles Texier
Charles Texier, l'incontournable
The Essential Charles Texier
Ludovic LAUGIER

72 18. ve 19. Yüzyıllarda Anadolu'daki Fransız Mimarlar: Jacques Foucherot ve Antoine-Marie Chenavard Örneği
Architectes français en Anatolie au XVIIIe et XIXe siècles : les exemples de Jacques Foucherot et d'Antoine-Marie Chenavard
French Architects in Anatolia in the 18th and 19th Centuries: The Examples of Jacques Foucherot and Antoine-Marie Chenavard
Pierre PINON

84 Joseph-Philibert Girault de Prangey (1804-1892): Türkiye'de Bir Fotoğraf Öncüsü
Joseph-Philibert Girault de Prangey (1804-1892), un pionnier de la photographie en Turquie
Joseph-Philibert Girault de Prangey (1804-1892): A Pioneer of Photography in Turkey
Sylvie AUBENAS

94 Jules Gervais-Courtellemont, Ötekiliğin Elçisi
Jules Gervais-Courtellemont, émissaire d'altérité
Jules Gervais-Courtellemont, Emissary of Alterity
Emmanuelle DEVOS

104 Léon de Laborde: Anadolu'da Arkeolojik Bir Yolculuk
Léon de Laborde: un voyage archéologique en Anatolie
Léon de Laborde: An Archaeological Voyage to Anatolia
Arzu Etensel ILDEM

132 Keşif Gezisinden Arkeolojik Kazıya: İki Fransız Heyetinin Anadolu'daki Görevleri
Du voyage exploratoire à la fouille archéologique: l'exemple de deux missions françaises en Anatolie
From Exploratory Journeys to Archaeological Digs: The Example of Two French Missions in Anatolia
Isabelle Hasselin ROUS

150 Anadolu'da Doğu Arkeolojisi: Louis-Joseph Delaporte ve Hitit Dünyası
L'archéologie orientale en Anatolie, Louis-Joseph Delaporte et le monde hittite
Oriental Archaeology in Anatolia: Louis-Joseph Delaporte and the Hittite World
Isabel Bonora ANDÚJAR

160 Hititlerin Yeniden Keşfi
La redécouverte des hittites
The Rediscovery of the Hittites
Vincent BLANCHARD

168 **KATALOG/CATALOGUE/CATALOG**

246 **SEÇME BİBLİYOGRAFYA**
BIBLIOGRAPHIE SELECTIVE
SELECTED BIBLIOGRAPHY

256 **YAZAR BİYOGRAFİLERİ**
BİOGRAPHIES DES AUTEURS
AUTHOR BİOGRAPHIES